

Tongan

Fafanga Tiupi

“Na’e kole mai ke u fili pē te u fie fafanga tiupi...”

‘E lava pē ke faingata’a mo uestia fakaeloto hano fili ke fafanga tiupi ha taimi fuoloa koe, pē ha taha ‘oku ke ‘ofa ai. Na’e fakahoko mai kiate kimautolu ‘e kinautolu ne nau fehanganhangai mo e fili tatau, ‘oku tokoni lahi ke mo’oni ‘ete talí.

KĀ NEONGO IA... ‘Oku kehekehe ‘a e tu’unga kotoa...ko e me’a ‘e ala tokoni ke fakatonutonu ha palopalema kai taimi nounou ‘o ha taha, mahalo he’ikai ‘aonga ia ke ngāue’aki taimi lōloa ‘e ha taha ‘oku lahi ange hono palopālemá pē motu’a ange hono ta’ú.

Kōkua Mau - Hawai‘i Hospice and Palliative Care Organization

What is a feeding tube? Ko e hā ‘a e tiupi fafanga?

Ko e fafanga mo e fakainu ‘i ha founa makehe, ko e feinga pē ke lava ‘o kai mo inu ‘a kinautolu ‘oku ‘ikai ke nau lava ‘o kai’aki pē inu’aki honau ngutú. Ko e ange maheni ki ha fafanga mo e fakainu fakataimi ‘i ha founa makehe, ‘oku fakahū ha tiupi lōloa (‘oku ui ko e nasogastric pē tiupi “NG”) he ihú ‘o fakahū ai e huhu’a me’akai ki he keté. Kapau ‘e taimi lōloa e fiema’u fafanga mo fakainu ‘i ha founa makehe, ‘e fakahū e tiupi ‘oku ui ko e gastric pē tiupi “G” pē tiupi PEG (Percutaneous Endoscopic Gastrostomy) hangatonu he kilí ki he keté pē fou he ngākaú (‘o ui ia ko e jejunal pē tiupi “J”). Taimi ‘e ni’ihi ‘oku fakafou e fafangá ‘i ha hui he kālavá

Who is helped most by having a feeding tube? Ko hai ‘oku tokoni’i lahi taha ‘i hono ngāue’aki e tiupi fafangá?

Ko kinautolu ngalingali ‘e tokoni ki ai ‘a e fafanga tiupi fakataimi ko kinautolu koe’oku nau lava pē ‘o tokanga’i kinautolú, ka ‘i he taimi tatau ‘oku kimo pe hulu nautolu koe’uhi ‘oku ma’u kinautolu ha fa’ahinga kanisā, pē ko kinautolu na’e pā kālava ‘oku kei fakaakeake pea ngali te nau to e malava pē ke folo ha me’a.

When are feeding tubes less helpful? Ko fē taimi ‘okui ‘ikai loko tokoni ai e tiupi fafanga?

‘I he taimi ‘oku ‘ikai to e malava ai ha taha ke folo pē kuo mole ‘enau to e fiekaí, ‘a ia ‘oku hoko eni he taimi ‘oku lahi ai hono kapu kinautolu ‘e he mahakí. ‘I he taimi ‘oku hoko ai ení koe faka’ilonga ia e holoholo ke ngata e mo’uí. Ko e aafe fakaenatula ko ia ‘a e sinó ke ‘ikai to e fie kai pe inú, ‘oku tokoni ia ki he sinó ke fakatupu e kemikale (‘oku ui ko e endorphins) ke fakafiemālie’i e sinó. Taimi ‘e ni’ihi ‘oku kamata ke ta’efiefiekai pē mo ha vaivai ia ‘oku ‘ikai ke ‘i ai hano mahakí tauhi ‘ona. Kapau ‘oku ‘ikai ke ongo’i ta’elata ha taha ia pea ‘oku ‘ikai ‘asi ha palopalema fakasino, ‘e lava pē ke pehee ko e holo fakaenatula pē ia pea ‘oku fa’a ui ia ko e “Ta’efiefiemo’ui ‘a e Toulekeleká”.

Will my loved one starve? ‘E mate he feikaiá hato ‘ofa’anga pehee?

‘Oku pehee ‘e he ni’ihi ko e ta’e fafanga tiupi ha taha pehee, ko ‘enau tuku ia honau ‘ofa’angá ke “mate fiekaia.” ‘Oku ‘ikai mo’oni eni. Ko e mate fiekaia ko ha tokotaha ia ‘oku fiema’u ‘e hono sinó pea te ne lava ke faka’aonga’i e ivi fakame’atokoní, ka ‘oku ‘ikai fafanga. Ko e taimi ‘oku kamata ai ke holo e mo’ui ‘a e sinó, mahino ko e ‘ikai malava ia ‘e he sinó ke ngāue’aki e ivi fakame’atokoni ‘oku ‘oange ‘e he fafanga tiupí, pea ‘e malava leva ke fakalalahi e fakafofofo mo ta’emanoga ‘a e sinó.

Hoko atu he peesi hokó

KE TOKONI KI HO’O FAI TU’UTU’UNÍ

KE TOKONI KI HO'O FAI TU'UTU'UNÍ

What are some possible complications related to feeding tubes?

Ko e hā e ngaahi me'a 'e ala uestia he fafanga tiupí?

'E malava pē ke ta'e hoko ha palopalema ia he ngāue'aki e tiupí fafangá, kā kuo 'osi 'asi pē ngaahi uestia ia hangee ko e: Fānoa e totó (1%), pala pē veli he kilí (1-4%), mama he tiupí (4%), lua pe ninimo (9-10%) fakalele pe mingi he sinó (12%). Kapau 'oku faingata'a e lea pe fetu'utaki 'a e mahakí, 'e faingata'a ke tala pē 'oku palopalema e tiupí.

Will a feeding tube prevent pneumonia?

'E lava 'e he tiupí fafangá 'o ta'ofi e niuomōniá?

'Oku mahino mei he ngaahi fekumi kimui mai fekau'aki mo e ni'ihí 'oku uestia lahi 'e he ngalongaló pē ngaahi mahakí 'oku 'ikai lava ke faito'ó, 'oku 'ikai ha faka'ilonga 'e taha 'oku ta'ofi 'e he tiupí fafangá 'a e niuomōniá. 'Oku 'asi ia he ni'ihí kehe, 'oku fakalalahi e niuomōniá ia 'e he tiupí fafangá.

Does a feeding tube lower the risk for getting pressure ulcers or help them to heal if they are already there?

'Oku hanga 'e he tiupí fafangá 'o fakasi'isi'i e faingamālie e ma'u 'e he pala ngākau pē tokoni ki hono faito'ó kapau kuo ma'u kinautolu?

'Oku 'ikai ha fakamo'oni 'oku ta'ofi 'e he tiupí fafangá 'a e pala he tokoto fuoloá, pē tokoni ki ha saí 'a kinautolu 'oku to e ma'u lahi 'e ha mahakí 'oku 'ikai hano faito'ó. 'Oku malava ke fakalalahi 'a e faingamālie ki ha mahakí kilí, koe'uhi 'oku fakalalahi e tu'uo'fi mo e tu'umama'ó, makatu'unga he fafanga tiupí.

Does a feeding tube improve comfort and prevent suffering?

'Oku tokoni e tiupí fafangá ki he fiemālie ange mo ta'ofi e mamahí?

Ko kinautolu 'oku palopalema 'enau foló makatu'unga ha mahakí'ia honau ngutú pē mongá, 'e malava 'e he fafanga tiupí ke tokoni ki hono fakangata e mamahi fekau'aki mo honau mahakí mo tokoni ki ha'anau ma'u ivi fakataimi. Ko la kinautolu 'oku mei mole 'enau manatú pē ko kinautolu 'oku 'i he Ta'efiefiemo'ui 'a e Toulekeleká, 'e malava ke hoko e tiupí ia ke nau hoha'a ai mo nau feinga ke hamusi. 'I he ngaahi taimi pehee 'e ni'ihí, 'e lava ke fakatupunga ai ha feinga ala kiate kinautolu ke ta'ofi 'enau hoha'a. 'I he tu'unga hoha'a kimu'a he hoko 'a e maté, 'e ala hoko e fafanga tiupí ia ke hake ai mo faingata'a e mānavá.

Ko e fakaiiki 'o e ngaahi fekumi, ngaahi fakahinohino mo e ngaahi fakamatala mahino fakapalofesinale, 'oku ma'u ia he Uepisaiti 'a e Kautaha Tauhi 'Ofa Fakatahataha 'a Kalefōniá www.CoalitionCCC.org

What else should be considered when making a decision about a feeding tube?

Ko e hā ha to e me'a ke fakakau mai 'i hono fakakaukau'i pē 'e ngāue'aki e tiupí fafangá?

'Oku faingata'a ke fakafaikehekehe'i 'etau 'ofa mo faka'apa'apa ki ha taha, mo e 'ilo 'o e me'a totonu ke fai ki ai. Ko e tu'utu'uni kotoa fekau'aki mo e fafanga tiupí, kuo pau ke fakakaukau'i fakataha ia mo 'ene tu'unga mo'ui lelei fakalukufuá, pea pehee ki he taumu'a fakakāto'a 'o e tauhi 'oku faí. Ko e fakangata 'o e faingata'a'ia 'oku totonu ke hoko ia ko e me'afua ki hono fakahoatatau 'o e ngaahi faingata'a mo e ngaahi lelei 'e ala hoko ki he taautahá. 'Oku totonu ke tokoni e fehu'i "'Oku lahi fe'unga pē lelei 'i hono ngāue'aki e tiupí 'i he ngaahi palopalema mo e faingata'a 'e ala hoko?'"

Ko hono fakamā'ala'ala 'o e tui fakaefo'ituituí, fakalotú, fakafonua, 'i he'enua fekau'aki mo e tu'unga e mahakí mo e toenga e mo'ui. 'e tokoni ia ki he tu'utu'uni 'e fai

What choice do I have if I decide not to have a feeding tube?

Ko e hā ha to e me'a 'e ala fai kapau teu fili ke 'oua 'e ngāue'aki e tiupí fafangá?

Ko kinautolu 'oku ki'i kei malava pē ke folo ha me'a 'e sai pē ke 'ahi'ahi fafanga nima māmālie. 'E lava ke 'oange si'isi'i pē ha me'akai 'oku manako ai. Ko kinautolu 'oku 'ikai te nau to e ma'u me'atokoni pe vai, 'oku taau ke tauhi ma'a honau ngutú mo ngāue'aki e fanga ki'iki'i konga 'aisi pē me'i konga tupenu viviku ke fakahauhau 'aki honau ngutú mo tokoni ki hono fakanongá. Ko e taimi eni ke fai ha tokanga ta'emotu mo fakafiemālie hokohoko ki ai.

Is there more to know or do?

'Oku to e 'i ai mo ha me'a ke 'ilo pē fai?

Ko ho'o ngaahi fiema'u fekau'aki mo e fafanga tiupí 'oku totonu ke hā ia 'i ho'o Fakaiiki ho'o Fiema'ú pea /pē 'i ho'o POLST ('Ota pē Fekau Fekau'aki mo e me'a ke fai 'i ha Feinga Mo'ui.) Ko e fakahinohino fekau'aki mo e Fakaiiki ho'o Fiema'ú 'e ma'u ia he: www.kokuamau.org/resources/advance-directives

Ko e fakamatala mo e foomu fekau'aki mo e POLST, 'a ee kuo pau ke fakafonu 'e ha toketaa pē ko ha neesi lesisita ngāue ma'olunga (APRN) na'e lesisita 'i he Vahefonua Hauai'i, 'e ma'u ia he uepisaiti 'a e Kōkua Mau ko e: www.kokuamau.org/polst

Ko e tohi ko 'ení, fakataha mo e ngaahi naunau kehe 'i he ngaahi lea kehekehe, hangee ko e Fakamatala Fakaiiki pē POLST, 'oku ma'u ia mei ho 'api mahakí, toketaa, pē kautaha malu'i mo'ui, pē mei he uepisaiti 'a e Kōkua Mau 'i he www.kokuamau.org/languages.

Kōkua Mau

“Hokohoko Tauhi”

Hawai'i Hospice and Palliative Care Organization

Telefoni: (808) 585-9977 • www.kokuamau.org • info@kokuamau.org

Kōkua Mau • P.O. Box 62155 • Honolulu HI 96839

Ko e liliu si'i pē eni mei he ngaahi fakamatala na' fa'u 'e he Ngaahi Kautaha Tauhi 'Ofa Fakatahataha 'a Kalefōniá he: • www.CoalitionCCC.org • Sanuali 2016